
FOLKETINGET

Europaudvalget

EU-Konsulenten

EU-note

Til: Udvalgets medlemmer
Dato: 21. november 2011

EU's tiltag i forbindelse med den finansielle og økonomiske krise

Sammenfatning

Denne note giver et overblik over de vigtigste tiltag, som er taget i EU-27 og i kredsen af de 17 eurolande siden den finansielle krise begyndte i efteråret 2008. I første omgang handlede EU's tiltag om at stabilisere de finansielle markeder. Siden 2010 har de finansielle markeds manglende tillid til EU's og særligt eurolandenes regeringers evne til at skabe økonomisk vækst og nedbringe deres gæld været mål for EU's tiltag. Det er især tiltag, som skal bidrage til en øget økonomisk styring (governance), der er blevet sat i værk.

Den finansielle og økonomiske krise

Den finansielle krise havde sit udgangspunkt i USA i 2008, hvor risikobetonde, lån til husejere, de såkaldte subprime-lån, begyndte at give store tab pga. husejernes manglende betalingsevne. Udstederne af subprime-lånene havde selv lånt store beløb hos andre finansielle institutioner. Subprime-lånene dannede basis for forskellige finansielle instrumenter med en høj rente, der blev solgt videre og handlet blandt de finansielle institutioner.

På denne måde kunne den manglende betalingsevne hos husejerne få en omfattende negativ effekt i hele det finansielle institutionelle system i USA. I takt med at de finansielle institutioner inkasserede store tab på deres subprime-lån eller afledte finansielle instrumenter af subprime-lån, så blev der mangel på likviditet, hvilket gjorde bankerne yderligere restriktive med hensyn til at udlåne midler til andre banker. Kombineret hermed faldt aktiekurserne kraftigt, hvilket yderligere begrænsede kapitaltilførelsen til det finansielle system. Krisen spredte sig i efteråret 2008 til Europa, da også europæiske banker og finansielle institutioner havde aktiver baseret på subprime-lånene.

Nationale tiltag og EU-regler

Som første reaktion på krisen i den finansielle sektor, blev EU's stats- og regeringschefer i oktober 2008 enige om at koordinere en række tiltag for at stabilisere de finansielle markeder. Formålet med koordineringen var, at få det maksimale ud af de nationale krisepakker (bankpakker mv.), der skulle genskabe likviditeten i det finansielle system, tilføre bankerne tilstrækkelig kapital samt sikre indskydernes midler, men også undgå konkurrenceforvridning mellem medlemslandene¹.

For at de nationale tiltag ikke skulle komme i karambolage med vedtagne EU-regler, valgte Kommissionen at anerkende krisen som exceptionel, hvilket tillod medlemslandene midlertidigt at overskride grænsen på maks. 3 % underskud på de offentlige finanser. At betegne krisen som exceptionel betød også, at EU's statsstøtteregler gav mulighed for, at Kommissionen kunne godkende de nationale krisepakker, der senere gik videre fra blot støtte til bankerne, til også at omfatte statsstøtte til f.eks. bilindustrien.

Genopretningsplanen

Sideløbende med arbejdet med stabiliseringen af de finansielle markeder var det også vigtigt for EU-landene at få gang i den økonomiske vækst. Den 26. november 2008 præsenterede Kommissionen derfor en genopretningsplan² af den europæiske økonomi, der blev godkendt af EU's stats- og regeringschefer på EU-topmødet i december 2008.

Genopretningsplanen var en vækststimulerende pakke på i alt 200 mia. euro, hvilket svarede til ca. 1,5 procent af EU's samlede bruttonationalprodukt

¹ Folketinget vedtog bankpakke I 10. oktober 2008 og loven om indskudsgaranti 3. februar 2009. På Kommissionens hjemmeside kan man se en samlet liste over medlemslandenes tiltag i 2008-2009:

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/10/13&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

² KOM (2008) 800

(BNP). Størstedelen af vækststimuleringen skulle iværksættes umiddelbart på nationalt plan over medlemslandenes offentlige budgetter - 170 mia. euro. De resterende 30 mia. euro skulle udgøres af EU-støtte.

Pakken var organiseret omkring to dele, hvor den første indeholdt kortsigtede tiltag til stimulering af efterspørgslen, sikring af job samt genopretning af forbrugertilliden. Den anden del omfatter såkaldte "smarte investeringer" dvs. investeringer i f.eks. uddannelse og grøn teknologi, der skulle skabe højere vækst og bæredygtig velstandsfremgang på længere sig.

Arbejdet med global regulering af de finansielle markeder

På et globalt topmøde i Washington den 15. november 2008, blev G20-landene enige om fem fælles principper for en reform af det finansielle marked, så en fremtidig global finansiell krise kan undgås. Principperne omhandlede bl.a. større gennemsigtighed af det finansielle marked samt internationalt samarbejde om reformering af de internationale finansielle institutioner.

Bl.a. som opfølgning på disse principper og Basel III-aftalerne³ fremsatte Kommissionen i løbet af 2009-2011 en lang række forslag, der faldt i to grupper. Nogle forslag skulle disciplinere den finansielle sektor⁴. I den gruppe falder f.eks. allerede vedtagne forslag som direktiv om handelsbeholdning og tilsyn med aflønningspolitikker⁵ og handel med OTC-derivater⁶ og verserende forslag som f.eks. strengere kapitalkrav til banker og investeringsselskaber⁷.

En anden gruppe af forslag skulle sikre en overvågning af den finansielle sektor, så EU-landenes regeringer fremover på et tidligere tidspunkt bliver advaret, hvis en krise er under opsejling. Her blev stats- og regeringscheferne i juni 2009 enige om en ny struktur for finansielt tilsyn i EU baseret på to strenge⁸:

- Et europæisk udvalg for systemiske risici (ESRC), som skal overvåge og identificere potentielle trusler mod den finansielle stabilitet. ESRC kan udstede risikovarsler og anbefale foranstaltninger samt overvåge deres gennemførelse. Der er altså tale om en overvågning af den

³ Baselkomitéen vedtog i 2010 som reaktion på finanskrisen et sæt nye globale standarder for bl.a. kapitalkrav til banker og banklikviditet. Baselkomitéen består af nationalbankdirektører fra de største økonomier i verden og en række mindre europæiske lande, dog ikke Danmark.

⁴ I Kommissionens meddelelse KOM (2010) 301 findes en liste over alle de tiltag til regulering af den finansielle sektor, som er foreslået efter 2008.

⁵ KOM (2009) 362

⁶ KOM (2010) 484

⁷ KOM (2011) 452 og KOM (2011) 453

⁸ Se Kommissionens meddelelse KOM (2009) 252

overordnede finansielle stabilitet.

- Et europæisk finanstillsynssystem (ESFS), der består af nationale tillsynsmyndigheder og tre nye europæiske tillsynsmyndigheder, der dækker bankområdet (EBA), forsikrings- og pensionsområdet (EIOPA) samt værdipapirmarkedet (ESMA). Myndighederne skal sikre, at de enkelte finansielle institutioner agerer på en fornuftig måde.

Stats- og regeringscheferne var dog enige om at præcisere, at det i sidste ende kun skal være de nationale tillsynsmyndigheder, der kan kræve tiltag med statsfinansielle konsekvenser for medlemslandene.

Gældskrisen og øget økonomisk styring

I begyndelsen af 2010 vendte den oprindelige finansielle og økonomiske krise sig til en gældskrise for især visse eurolande. Det fokuserede EU's tiltag på konsolidering af de offentlige finanser og strukturreformer i medlemslandene. Tiltagene har løbende udviklet sig og omfatter en række parallelle spor, bl.a. vedtagelse af EU's vækststrategi, Europa 2020-strategien, oprettelse af hjælpefonde samt en række tiltag under den fælles overordnede titel "øget økonomisk styring".

Nogle tiltag har kun været vendt mod de 17 eurolande, mens andre omfatter hele EU-27. En del af tiltagene udspringer desuden fra fransk-tyske initiativer.

Under det der refereres til som øget økonomisk styring er Europa-Kommissionens pakke med seks forslag, der skal stramme op på reglerne i Stabilitets- og vækstpakten. Six-pakken, som den også kaldes, blev vedtaget formelt den 8. november 2011. I efteråret 2010 nedsatte stats- og regeringscheferne en taskforce af EU's finansministre og ledet af Herman van Rompuy, der arbejdede med et tysk/fransk initiativ om økonomisk styring og en traktatændring til etablering af en såkaldt permanent stabilitetsmekanisme for gældsplagede eurolande (ESM), der er under vedtagelse i EU-landenes nationale parlamenter i disse måneder. I foråret 2011 vedtog eurolandene den såkaldte Europluspagt, der også udsprang af et fransk/tysk forslag til en konkurrenceevnepagt. Denne pagt deltager Danmark i⁹. EU har endvidere indført det såkaldte Europæiske Semester, som bl.a. skal sikre en bedre koordine-

⁹ Se [Europaudvalgets beretning om Danmarks tilslutning til Konkurrenceevnepakten](#) af 22. marts 2011

ring af medlemslandenes økonomiske politikker og budgetmæssige dispositioner.

Europa 2020-strategien

Kommissionen fremlagde den 3. marts 2010 udspillet til EU's nye langsigtede vækststrategi - den såkaldte Europa 2020-strategi¹⁰ – der skulle afløse den tidligere Lissabon-strategi. Strategien skal trække på erfaringerne fra den økonomiske krise og sikre, at EU bliver en *vidensbaseret, bæredygtig og inkluderende økonomi, der kan levere et højt produktivtets- og beskæftigelsesniveau præget af social samhørighed*.

Strategien bygger på tre overordnede prioriteter for EU:

- Intelligent vækst: udvikling af en økonomi baseret på viden og innovation.
- Bæredygtig vækst: fremme af en mere ressourceeffektiv, grønnere og mere konkurrencedygtig økonomi.
- Inklusiv vækst: fremme af en økonomi med høj beskæftigelse, der sikrer social og geografisk samhørighed.

For at indfri strategiens prioriteter vedtog Det Europæiske Råd i juni 2010 en række overordnede EU-mål, der skal være opfyldte i 2020:

- 75 pct. af befolkningen i aldersgruppen 20-64 skal være i beskæftigelse.
- 3 pct. af EU's samlede bruttonationalprodukt (BNP) skal investeres i forskning og udvikling.
- EU's klimamål (20 pct. reduktion af drivhusgasser i forhold til niveauet for 1990 og 20 pct. vedvarende energi) skal indfries.
- Andelen af unge der forlader skolen tidligt skal reduceres til 10 pct. og andelen der gennemfører en videregående uddannelse bør være mindst 40 pct. Personer i fare for fattigdom bør reduceres med 20 millioner.

Det europæiske semester

I forbindelse med EU's Europa 2020-vækststrategi blev det Europæiske Semester - også kaldet det europæiske halvår - indført. Det Europæiske Semester introducerer en ny cyklus for medlemslandenes indberetning af bl.a. de såkaldte stabilitets- og konvergensprogrammer, der er udgangspunktet for EU's vurdering af medlemslandenes opfyldelse af Stabilitets- og vækstpagten.

¹⁰ KOM (2010) 2020

Som led i Stabilitets- og vækstpakten skal eurolandene indsende Stabilitetsprogrammer til Kommissionen, mens landene uden for eurosamarbejdet skal indsende konvergensprogrammer. Disse programmer indeholder en række data og fremskrivninger af forskellige økonomiske variable, som er udgangspunktet for Kommissionens vurdering af, om medlemslandene overholder Stabilitets- og vækstpakten - dvs. specielt kravet om at det offentlige budgetunderskud ikke må overstige tre procent af bruttonationalproduktet.

Tidligere blev disse programmer indsendt i december, men med det Europæiske Semester rykkes indberetningen frem til april, så en forudgående drøftelse af de finanspolitiske dispositioner er mulig inden vedtagelsen af de nationale budgetter.

Parallelt med indberetningen af stabilitets- og konvergensprogrammer skal medlemslandene også indsende såkaldte nationale reformprogrammer. Disse programmer indeholder de nationale strukturelle tiltag, som regeringerne har planer om eller er i gang med på områder som beskæftigelse, forskning, innovation, energi og social inklusion for at bidrage til opfyldelse af Europa 2020-strategiens målsætninger¹¹.

Idéen med det Europæiske Semester er at integrere de forskellige dele af samordningen af medlemslandenes økonomiske politikker.

På spørgsmålet om, hvor bindende samordningen er, skrev den daværende finansminister i et svar til Folketinget, at der i praksis "er metodefrihed, så det er op til medlemslandene selv at vurdere, med hvilke konkrete instrumenter de bedst leverer effektive løsninger på udfordringerne. Metodefriheden gælder så længe, landene lever op til de overordnede mål, som fx de finanspolitiske regler i Stabilitets- og vækstpakten og de konkrete EU-henstillinger, og så længe landene kan fremlægge konkrete svar på, hvordan de vil sikre efterlevelse af målene."¹²

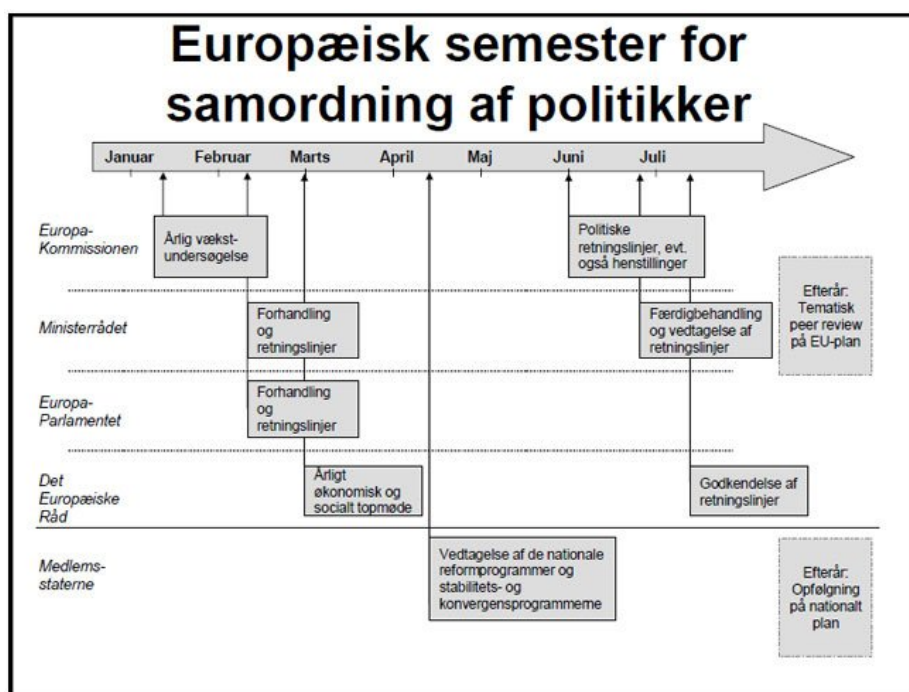
Forløbet af det Europæiske Semester

Nedenstående skema giver en ide om tidsplanen i det Europæiske Semester. Dog har den seneste udvikling medført mindre korrektioner, f.eks. at Kommissionens vækstundersøgelse nu skal komme allerede i december.

¹¹ I december 2010 indsendte EU's medlemslande [et foreløbigt nationalt reformprogram](#) til Kommissionen, og i april 2011 sendte medlemslandene så deres første nationale reformprogrammer. [Danmarks nationale reformprogram](#) blev oversendt til Europaudvalget den 9. maj 2011.

¹² Europaudvalget 2010-11 EUU alm. del, svar på spørgsmål 152

Forløbet starter med en årlig vækstundersøgelse, som Kommissionen står bag. Den indeholder en gennemgang af de økonomiske udfordringer for EU og euroområdet som helhed. Det Europæiske Råd opstiller så i marts strategiske politiske retningslinjer, som medlemslandene tager højde for i deres stabilitets- og konvergensprogrammer og deres nationale reformprogrammer, som sendes til Kommissionen i april. I starten af juli udsender Rådet landespecifikke politiske retningslinjer. I andet halvår færdigbehandler EU-landene de nationale budgetter. Kommissionen vurderer i sin årlige vækstundersøgelse for det efterfølgende år, hvordan medlemslandene har taget hensyn til EU's retningslinjer.

Six packen – en opstramning af Stabilitets- og vækstpakten samt øget økonomisk styring

I september 2010 præsenterede Kommissionen en pakke af forslag til en styrket økonomisk styring i EU, herunder en stramning af regelsættet under Stabilitets- og vækstpakten og en mekanisme for forebyggelse og korrektion af makroøkonomiske ubalancer. Pakken indeholdt seks forslag, og har derfor fået tilnavnet "six-pack". Den kan inddeles i følgende overskrifter:

- Styrkelse af Stabilitets- og vækstpagten
- Forebyggelse og korrektion af makroøkonomiske ubalancer
- En fiskal ramme (minimumskrav til medlemslandenes statistikker, budgetprocedurer mv.)
- Stærkere gennemførelse

Stramningen af regelsættet under Stabilitets- og vækstpagten omhandler tiltag, der skal styrke budgetdisciplinen for at sikre en passende nedbringelse af den offentlige gæld¹³. Det omfatter en styrket overvågning af medlemslandenes budgetmæssige dispositioner, krav til medlemslandenes budgetrammer samt indførelsen af tidligere og mere automatiske sanktioner for de eurolande der ikke lever op til regelsættet¹⁴. Endelig vil der blive lagt mere vægt på gældskriteriet, hvilket betyder, at proceduren for uforholdsmæssigt store offentlige underskud nu kan indledes, selvom det offentlige budgetunderskud er under de tre pct. af BNP.

Overvågningen af medlemslandenes økonomiske politikker styrkes, så makroøkonomiske ubalancer kan identificeres på et tidligt tidspunkt. Det vil bl.a. ske ved en varslingsmekanisme baseret på et såkaldt "scoreboard", der sammen med en konkret økonomisk vurdering af et medlemslands økonomi skal danne udgangspunktet for en tidlig varslings af, om et land er på vej ud i en situation med en uforholdsmæssigt stor makroøkonomisk ubalance.¹⁵

Et nyt element er indførelsen af en procedure for medlemslande med uforholdsmæssigt store makroøkonomiske ubalancer (som det kendes fra Stabilitets- og vækstpagtens procedure for uforholdsmæssigt store offentlige under-

¹³ De medlemsstater, der har en gæld på over 60 % af BNP, bør tage skridt til at nedbringe den tilstrækkeligt hurtigt, hvilket defineres som en nedbringelse på 1/20 af den forskel i forhold til tærsklen på 60 %, der er registreret i de seneste tre år.

¹⁴ Ved væsentlige afvigelser fra en forsigtig finanspolitik, skal et euroland deponere et rentebærende beløb på 0,2 pct. af BNP, der kan ændres til en bod, hvis medlemslandet ikke mindsker sit uforholdsmæssigt store underskud. Foreslår Kommissionen en sådan sanktion, anses den for at være vedtaget, medmindre Rådet forkaster det med kvalificeret flertal. De renter, der påløber deponeringerne og boden, vil blive fordelt mellem de medlemsstater i euroområdet, som hverken har uforholdsmæssigt store underskud eller uforholdsmæssigt store ubalancer.

¹⁵ Under Europaudvalget behandling af forslaget var en af diskussionerne netop spørgsmålet om, hvilke indikatorer, der skulle fortælle, hvornår et land var på vej ud i en makroøkonomisk ubalance. Se bl.a. Europaudvalget 2010 KOM (2010) 0527, svar på spørgsmål 1-7

skud). I sidste ende kan denne procedure føre til sanktioner for eurolandene¹⁶.

Et kompromis om pakken faldt på plads mellem Rådet og Europa-Parlamentet i september 2011, og pakken blev formelt godkendt den 8. november 2011. De nye regler vil træde i kraft fra 1. januar 2012.

Den 8. november 2011 vedtog Rådet også en række konklusioner om "scoreboardet". Rådet støttede her Kommissionens udkast til et scoreboard, der omfatter følgende indikatorer; betalingsbalancens løbende poster, nettoaktiver over for udlandet, eksportmarkedsandel, nominelle enhedslønomkostninger, real effektiv valutakurs, udviklingen i arbejdsløsheden, den private sektors gæld, kreditgivningen til den private sektor, huspriser samt den offentlige gæld.

Europluspagten

På EU-topmødet den 24.-25. marts 2011 blev den såkaldte Europluspagt vedtaget. Navnet symboliserer den ekstra indsats ift. økonomisk koordination, som pagtens deltagerlande påtager sig, samt at pagten også er åben for medlemslande uden for euroområdet.

Pagten - der udspringer af et tidligere fransk/tysk forslag til en *konkurrenceevnepagt* - opererer med fire overordnede mål, hvor de deltagende lande forpligter sig til at træffe alle nødvendige foranstaltninger til at arbejde hen imod disse mål:

- Fremme konkurrenceevnen
- Fremme beskæftigelsen
- Bidrage yderligere til holdbare offentlige finanser
- Styrke den finansielle stabilitet.

De enkelte deltagende landes forpligtigelser og tiltag skal indarbejdes i de nationale reformprogrammer samt stabilitets- og konvergensprogrammer under det Europæiske Semester¹⁷. Det gælder dog, at hvis et land kan påvi-

¹⁶ Et euroland, som gentagne gange ikke reagerer på Rådets henstillinger om at rette op på uforholdsmæssigt store makroøkonomiske ubalancer skal betale en årlig bod svarende til 0,1 % af dets BNP. Bøden kan kun standses af en afstemning med kvalificeret flertal, hvor kun euroområdet medlemsstater stemmer.

¹⁷ Danmark indsendte et [addendum med indmeldingerne under europluspagten](#), som blev oversendt til Europaudvalget den 24. maj 2011.

se, at handling ikke er nødvendigt på et eller flere områder, skal der ikke indarbejdes foranstaltninger.

Pagten er en politisk aftale mellem de deltagende landes stats- og regeringschefer - og har altså ikke en juridisk bindende karakter.

Mulige foranstaltninger under Europluspagten

De deltagende medlemslande i pagten vælger selv de specifikke politiktiltag, der skal opfylde de overordnede mål. Men pagten identificerer et sæt af mulige foranstaltninger og fokusområder, der afspejler de ønsker om reformer, som bl.a. Tyskland har til især de gældsplagede eurolande.

Til at fremme konkurrenceevnen er der i pagten forslag om at sikre omkostninger ift. produktivitet og styrke produktivitet bl.a. ved at holde øje med lønudviklingen, og evt. holde igen med lønstigninger i den offentlige sektor, fjerne ubegrundede begrænsninger for tjenesteydelser og detailhandel, styrke uddannelsessystemet, infrastruktur og innovation samt fjerne bureaukrati for især SMV'er. Fremskridtene vil blive vurderet på grundlag af løn- og produktivitetsudviklingen og behovet for tilpasning af konkurrenceevnen.

Til at fremme beskæftigelsen foreslår pagten arbejdsmarkedsreformer, der skal fremme "flexicurity", begrænse sort arbejde og øge erhvervsfrekvensen. Derudover bør medlemslandene sikre livslang læring, og gennemføre skattereformer. Fremskridtene vil blive vurderet på grundlag af udviklingen i langtidсарbejdsløsheden, ungdomsarbejdsløsheden og erhvervsfrekvensen.

Til at fremme holdbare offentlige finanser foreslår pagten bl.a. tilpasning af pensionssystemer til den nationale demografiske situation, begrænsning af førtidspensionsordninger og incitamenter til at ansætte ældre arbejdstagere. Desuden foreslås det at omsætte EU's finanspolitiske regler fra Stabilitets- og vækstpagten til national lovgivning, hvor den nøjagtige udformning af reglen vil blive besluttet af det enkelte land. Vurderingen af, om de offentlige finanser er holdbare, vil ske ved at se på deltagerlandenes gældsniveauer i forhold til de aktuelle politikker, især pensionsordninger, sundhedspleje og sociale ydelser samt hensyn til de demografiske faktorer.

Overvågning

Medlemslandenes opfyldelse af de overordnede mål vil blive overvåget af stats- og regeringscheferne på baggrund af ovennævnte indikatorer samt vurderinger fra Kommissionen. Stats- og regeringscheferne skal årligt vurdere landenes fremskridt.

Hvem er med i Europluspagten?

Pagten blev i første omgang indgået mellem de 17 eurolandes stats- og regeringschefer på et særligt eurotopmøde den 11. marts 2011, men den blev samtidig åbnet op for deltagelse fra de ti lande uden for euroen. På EU-topmødet i marts 2011 tilsluttede Danmark, Polen, Letland, Litauen, Bulgarien og Rumænien sig pagten. Pagten vil dog fortsat være åben for deltagelse fra de resterende EU-lande: Storbritannien, Sverige, Tjekkiet og Ungarn.

Danmarks deltagelse i Europluspagten bragte spørgsmålet om det danske euroforbehold i spil. Justitsministeriet vurderede i et notat til Europaudvalget, hvorvidt den dansk deltagelse i pagten strider mod det danske euroforbehold, og konklusionen var følgende:

"Allerede fordi pagten ikke er retligt bindende, vil deltagelse i pagten ikke stride mod det danske euroforbehold. De rettigheder og pligter for Danmark, som er fastlagt i traktaterne og de dertilhørende protokoller kan ikke fraviges blot ved en politisk aftale, som f.eks. konkurrenceevnepagten".¹⁸

EU's hjælpefonde m.m.

Forhistorien

I forsommeren 2010 kom Grækenland i alvorlige gældsproblemer, og behovet for en hjælpepakke fra EU blev åbenbart. EU havde på daværende tidspunkt ikke umiddelbart de fornødne instrumenter eller midler til at hjælpe Grækenland.

Løsningen blev derfor i første omgang, at eurolandene ydede bilaterale lån til Grækenland med Kommissionen som mellemmand og Den Internationale Valutafond (IMF) som en yderligere ekstern långiver. Den samlede hjælpepakke beløb sig til 110 mia. euro over tre år, hvoraf eurolandene garanterede for de 80 mia. euro og IMF de resterende 30 mia. euro.

Behovet for at kunne håndtere lignende fremtidige gældskrises i eurolandene på en mere formaliseret måde ledte i maj 2010 til enighed blandt EU-landene om etablering af to instrumenter - den europæiske finansielle stabilitetsfacilitet (EFSF) og den europæiske finansielle stabiliseringsmekanisme (EFSM).

¹⁸ Se notat "Forholdet mellem det danske euro-forbehold og en ny pagt for euroen" af 21. marts 2011, Europaudvalget 2010-2011 EUU alm. del bilag 327

Den europæiske finansielle stabilitetsfacilitet (EFSF)

Den endelige etablering af den såkaldte europæiske finansielle stabilitetsfacilitet skete i juni 2010. Formålet med faciliteten var at yde midlertidig finansiell støtte til eurolande i vanskeligheder. Det var samtidig meningen, at selve etableringen af faciliteten skulle sende et beroligende signal til de finansielle markeder. Faciliteten blev etableret som en selvstændig mellemstatslig aftale mellem eurolandene med en kapacitet til at garantere for lån på samlet 440 mia. euro. Omfanget af garantiforpligtigelser blev hævet til 780 mia. euro på topmødet mellem eurolandene den 21. juli 2011., hvilket skulle sikre en *effektiv* udlånskapacitet på de 440 mia. euro.

Konkret blev EFSF stiftet som et selskab i Luxembourg på baggrund af en rammeaftale mellem eurolandene. EFSF blev dog etableret som en midlertidig foranstaltning, og ophører derfor til juni 2013.

Den europæiske finansielle stabilitetsmekanisme (EFSM)

Hvor EFSF blev etableret af eurolandene på et mellemstatsligt grundlag, blev EFSM derimod etableret som en fælles EU-mekanisme, der omfatter alle 27 EU-lande. Mekanismen fungerer ved, at Kommissionen kan optage lån på finansmarkederne med sikkerhed i EU-budgettet. Disse lån kan så kanaliseres videre til det kriseramte medlemsland. De enkelte EU-lande bidrager derfor ikke direkte til disse lån, men indirekte via deres bidrag til EU-budgettet¹⁹. EFSM har en udlånskapacitet på 60 mia. euro.

Både EFSF og EFSM har været taget i anvendelse i forbindelse med hjælpepakkerne til Irland i november 2010 og Portugal i maj 2011.

Den europæiske stabilitetsmekanisme (ESM)

I forbindelse med offentliggørelsen af rapporten fra den såkaldte taskforce af finansministre den 21. oktober 2010 kom der en særskilt fælles erklæring fra Frankrig og Tyskland om mulige tiltag til at styrke budgetdisciplinen og økonomisk koordinering samt etablering af en permanent krisemekanisme. Stats- og regeringscheferne blev på EU-topmødet den 24.-25. marts 2011 også enige om udformningen af den europæiske stabilitetsmekanisme for gældsplagede eurolande (ESM). ESM er altså tiltænkt rollen som en permanent afløser til EFSF. ESM skal have en samlet effektiv udlånskapacitet på 500 mia. euro. Finansiell støtte fra mekanismen kræver en anmodning af et

¹⁹ Se også Europaudvalget 2010-11 EUU alm. del, svar på Spørgsmål 96

medlemsland fra euroområdet samt, at støtten vurderes nødvendig af hensyn til euroområdets stabilitet. Vurderingen vil ske på baggrund af en bæredygtighedsanalyse af statsgælden, som foretages af Kommissionen sammen med IMF og i samarbejde med Den Europæiske Centralbank (ECB). Finansiell bistand fra mekanismen vil blive underlagt strenge krav til det pågældende euroland om et makroøkonomisk tilpasningsprogram.

Afgørelser om ydelse af finansiell bistand fra mekanismen kræver enstemmighed blandt eurolandene. Medlemslande uden for euroområdet kan deltage i de finansielle støtteaktioner på ad hoc-basis.

Traktatændring

ESM forudsætter en traktatændring²⁰ og efterfølgende godkendelse i alle EU's 27 medlemslande. Traktatændringen blev formelt vedtaget på EU-topmødet den 24.-25. marts 2011, og de nationale parlamenter skal nu godkende ændringen. Det er forventningen, at denne proces kan være afsluttet inden udgangen af 2012, så traktatændringen kan træde i kraft 1. januar 2013.

Den seneste udvikling er beskrevet i EU-note 10 af 3. november 2011.

Med venlig hilsen

Martin Jørgensen (3622)

Iben Tybjærg Schacke (3694)

²⁰ Formuleringen af traktatændringen - TEUF artikel 136 - tilføjes afsnittet:

"De medlemsstater, der har euroen som valuta, kan etablere en stabilitetsmekanisme, der skal aktiveres, hvis det er strengt nødvendigt for at sikre stabiliteten i euroområdet som helhed. Ydelsen af enhver påkrævet finansiell støtte inden for rammerne af mekanismen vil være underlagt streng konditionalitet".